

О.С. Локтіонова

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «АРХІТЕКТУРНИЙ ЛАНДШАФТ МІСТА»

Висвітлюється проблема відсутності цілісного поняття «архітектурний ландшафт», яке змогло б охарактеризувати місто за суттєвими аспектами. Аналіз існуючих джерел показав, що всі запропоновані теорії вивчають один чи декілька аспектів, не приймаючи до уваги інші. Поняття «архітектурний ландшафт міста» має запропонувати системний погляд та заповнити «білі плями» у сучасній урбаністичній теорії.

Ключові слова: теорія архітектури, урбанізм, теорія містобудування, архітектурний ландшафт, міське середовище.

Постановка проблеми

З розвитком тенденцій дослідження міста набуває потреби вивчати його не тільки як функціональне утворення, а й як спосіб організації найбільш комфортного простору для життя людини.

Незважаючи на те, що міста могли формуватися стихійно чи усвідомлено, організовано чи ні, а втім, ідеться про цілісне утворення, що включає і архітектурний вигляд, і знакові споруди, і вуличне життя, транспортну доступність, близькість житла до робочого місця, міст відпочинку та багато іншого. Тобто на наше сприйняття міського середовища впливає безліч факторів, які необхідно вивчати, класифікувати та вдосконалювати.

Ідея досліджувати місто як цілісний організм не нова. Безліч робіт написано на цю тему, і на сьогодні вчені-урбаністи прагнуть розвинути свої знання про місто за допомогою таких понять, як міське середовище, структура міста, життя міста, міське оточення та ін.

Існує багато містобудівних та урбаністичних теорій, але майже жодна з них цілісного уявлення про місто не формує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вивчення декількох архітектурно-містобудівних та урбаністичних теорій кінця XIX – XX ст. показало, що у своєму контексті вони зачіпають один чи кілька аспектів архітектурного ландшафту міста, проте всебічного уявлення про місто як цілісного організму не дають. Як правило, автор урбаністичної теорії примикає до одного з теоретичних напрямків, визнає його ключовим і розгортає своє дослідження на основі цієї концепції та її системи понять. Проти такого наукового підходу заперечень немає, тому що один або декілька аспектів розглядаються ретельно, проте відсутність інших аспектів

залишає прогалини у дослідженні і не дає повного, а точніше цілісного уявлення про місто.

Формулювання мети статті

Багато аспектів архітектури міста освітлені різними теоріями. Однак **проблема** полягає в тому, що в сучасній архітектурно-містобудівній теорії не вистачає поняття, яке поєднувало б у собі найважливіші аспекти і заповнювало «білі плями» і за допомогою якого можна було б характеризувати місто як цілісність. Тому висунемо **гіпотезу** про те, що необхідно зібрати і систематизувати велику різноманітність точок зору на сучасне існування міста за допомогою ширшого поняття, а саме поняття «архітектурний ландшафт міста».

Таким чином, **метою** публікації є обґрунтування необхідності формулювання та введення поняття «архітектурний ландшафт міста», яке допоможе повному побачити місто як складну систему, що розвивається і висуває нові проблеми свого існування.

Для підтвердження цієї гіпотези залучимо системний та історико-генетичний метод дослідження та розглянемо низку містобудівних та урбаністичних теорій у розвитку, покажемо, які аспекти життя міста вони висвітлюють, а які залишаються невизначеними.

Виклад основного матеріалу

Одним із перших, хто усвідомлено звернувся до міста як до цілісності, був Е. Говард [1]. Він сформулював хоч і утопічну, але досить ємну теорію, ґрунтуючись на екологічних та соціальних проблемах кінця XIX століття. З метою проблематизації існуючого на той час образу життя він запровадив поняття «місто-сад». Ідеологія його «міст-садів» була розроблена як альтернатива брудним, отруєним промисловим виробництвом містам, що стрімко розросталися. Говард запропонував сучас-

никам новий сценарій життя в проєктованому місті, обмежив його розміри та функції, визначив зонування та дав уявлення про цілісне міське планування. Таким чином, у своєму дослідженні Е. Говард торкнувся таких уявлень про міську структуру, як **функціональний, морфологічний, сценарний та соціальний** аспекти. Однак створення міської структури такого характеру спричинило ігнорування соціальних потреб людини, які пропонує велике місто. Обмеженість у можливостях, відсутність повного набору необхідної інфраструктури змушувала людей так чи інакше їздити до міста, що було незручно. Згодом було реалізовано лише кілька таких міст, і хоч гучна теорія швидко виявила свої недоліки, ідея розподілу та зняття функціональних навантажень у великих містах знайшла своїх послідовників, таких як: Патрік Геддерс, Льюїс Мамфорд, Кетрін Бауер, Кларенс Стайн, Генрі Райт [1] – які, надихнувшись теорією Е. Говарда, утворили рух децентристів. В основу їхніх уявлень було покладено таку якість міського ландшафту, як **децентралізоване функціональне зонування**, що полягає у створенні кількох центрів тяжіння у місті з метою розвантажити основний центр.

В основу іншого напрямку розвитку містобудівних ідей були покладені принципи функціоналізму. У 1920-х роках виникає теорія «лінійного міста» Артуро Сорія, М. Мілютіна, В. Гропіуса [1], яка спиралася на ідею функціонального розподілу міської інфраструктури вздовж однієї основної магістралі. Уздовж основної вулиці розташовувалися адміністративні та житлові будинки, промислові підприємства, установи соціального побуту та спорту, що дозволило збільшити лінію дотику міської тканини з природним ландшафтом, проте дана структура передбачала нескінченні вулиці та спричинила проблеми забезпечення дорогих комунікацій, сформувала просторову та образну одноманітність. Рациональність і функціональність цієї концепції не змогла замінити ті якості міського ландшафту, які

забезпечують задоволення не тільки фізичних потреб людини, а й художньо-образних культурних потреб.

У той же час з'явилася концепція плану Вуазен Ле Корбюзьє [1]. Його рафінована, наближена до символізму реконструкція центру Парижа була представлена як новий сценарій, що ґрунтувався на осьовому зв'язку ділового центру та житла. Концепція була орієнтована на зменшення щільності забудови без зменшення щільності населення шляхом заміни густої низькоповерхової забудови на висотні будівлі, зберігаючи видові осі на пам'ятки архітектури. Крім **функціональних та сценарних** цілей у такий спосіб Ле Корбюзьє хотів домогтися збільшення простору для озеленення, за його словами, «перенести село до міста». Проте така повна реконструкція центру спричиняла знищення історичної структури міста, стирання культурних верств пам'яті.

У Європі у 1920-х роках одночасно з розвитком містобудівних теорій, з'являються практичні дослідження рішень поточних проблем перенаселення міст. У зв'язку з виникненням нових функціональних потреб почалися пошуки нових містоутворюючих форм. Зароджується **поняття квартальної забудови** і першим прообразом даної структури були будинки, запропоновані А. Соважем [1], які були великою за площею забудови спорудою із атриумом посередині. Проте таке рішення створювало проблеми інсоляції. Інші проєкти, такі як мала забудова О. Рея, В. Гропіуса, баштова забудова А. Люрса [1] пропонували нові типи житлових будинків з урахуванням інсоляції, і відповідно менш щільною міською забудовою, що суттєво змінювало уявлення про структуру житлового району міста. Таким чином, виникали **нові уявлення** як про спосіб функціонування житлових районів, так і про їхню можливу **морфологію**. Відходячи від принципів квартальної забудови, виникають такі морфологічні структури, як малі та баштові забудови (рис. 1, 2).

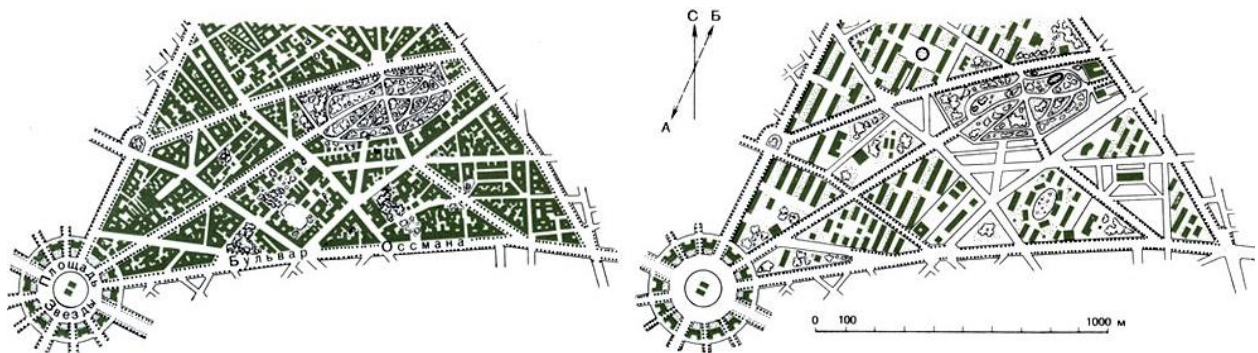

Рис. 1. Ліворуч – Париж. Забудова району, що оточує парк Монсо. Праворуч – проєкт Огюстена Рея, який пропонував забудувати цей район по геліотермічній осі (А–Б) [1]

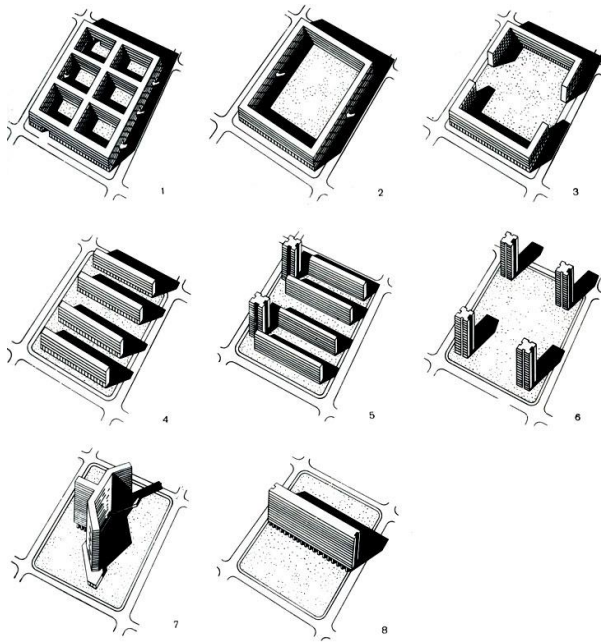

Рис. 2. Трансформація забудови житлового кварталу: 1 – типовий житловий квартал кінця XIX – початку XX ст.; 2 – відмова від дроблення кварталу на окремі приватновласницькі ділянки та перетворення внутрішнього двору на простір загального користування; 3 – покращення аерації кварталу за допомогою розривів у забудові; 4 – відмова від суцільної забудови кварталу по периметру та розташування будівель по геліотермічній осі; 5 – поєднання горизонтальної малої забудови з вежами; 6 – баштова забудова; 7, 8 – різні варіанти високоповерхової забудови серед зелені [1]

А ось зародження **поняття мікрорайону**, яке ввів і вивчав С. Струмілін [1], окрім вищезгаданих аспектів зачіпає також і **сценарний аспект** розглядання міста, оскільки воно має відношення до створення певного способу життя радянської людини. Вперше ідеї мікрорайону були представлені Л. А. Весніним, С. Є. Чернишовим та Н. Я. Коллі [1] у 1920-х роках, коли радянська влада намагалась сформувати новий тип суспільства, а відповідно і його розселення. Далі подібними питаннями займався американський містобудівник Кларенс Перрі. Щодо ідеальності даної схеми (рис. 3) можна дискутувати, оскільки створення мікрорайонів спричинило процес загальноміського зонування та його поділу на спальні і ділові райони. У цій теорії необхідно відзначити спробу створити новий сценарій життя середньостатистичного городянина, мігруючого між спальним і діловим районами. Таким чином уявлення про ландшафт соціалістичного міста кардинально змінилося, тому що стало спиратися на поняття комунікації, мікрорайонування, радіуси доступності, санітарні, пожежні, побутові розриви та інші норми містобудівного проектування. Міський ландшафт представлявся як макет, у якому визначалися магіс-

тралі, інсоляція житлових утворень, функціональне зонування тощо, але забувалось про особливості людей та їх інтереси.

Рис. 3. Ідеальна схема міського мікрорайону за Кларенсом Перрі (опублікована 1929 р.). Район розрахований на 5–6 тис. мешканців при односімейному заселенні будинків. У центрі – школа та громадські будівлі, на кутах – магазини. Радіус обслуговування 800 м [1]

У 1960 р. К. Лінч опублікував свою книгу «Образ міста» [2], яка продовжилася у наступних книгах «Образ часу» та «Осмыслення регіону». К. Лінч провів дослідження, що ґрунтуються на сприйнятті міста самими жителями, на їхній пам'яті, символах, враженнях. У книзі «Образ міста» ключовими елементами трьох міст, що досліджувались (Бостона, Джерсі-Сіті та Лос-Анджелеса), були позначені шляхи, кордони, райони, вузли та орієнтири, за допомогою яких були створені образні карти перерахованих вище міст. Дослідницька концепція К. Лінча спиралася на поняття «сценарій», «спосіб життя» та «сприйняття міста» і була спрямована на виявлення символічних образів міста. Таку концепцію розшифрування значень та смислів важливих містобудівних місць можна віднести до **семантичного аспекту** архітектурного ландшафту міста, що додало нового змісту містобудівній теорії XX століття.

У процесі переосмислення способу життя у великому місті виникають теорії містобудування, які більшу увагу приділяють людським потребам. На зміну містобудуванню, яке в основному займалося вирішенням поточних міських проблем, які торкалися функціональних, транспортних питань, а також зонування орієнтованого на існуючу ситуацію в місті, приходить урбаністика – наука, яка звертає

увагу на розвиток процесів життєдіяльності людини всередині міста, аналіз їх та пропозицію концепцій міського планування з урахуванням прогнозування розвитку міста як живого організму. Перехід від містобудування до урбанізму здійснюється на початку 1960-х років, і новий період позначається появою книги Д. Джекобс «Смерть і життя великих американських міст», вперше опублікованої в 1961-му році [3]. Авторка приділяє увагу деталям, способу життя звичайної людини, вивчає міський ландшафт на рівні пішохода, вулиць та облаштування місцевих закладів торгівлі та громадського харчування. Авторка вивчає місто з погляду соціальних потреб людини та емоційного сприйняття середовища вулиць та кварталів. Даний напрямок можна віднести до **феноменологічного та соціального аспектів** опису архітектури міського ландшафту.

У 1970-х роках починає набирати популярності інтерес до екології та навколишнього середовища. Практично весь шостий номер французького журналу *L'Architecture d'Aujourd'hui* (1972 р.) був присвячений взаємодії архітектури з оточенням, природним ландшафтом. У статті Марка ле Кена «Місцевість та довкілля» (1972) йдеться про діалог навколишнього середовища та архітектури [4]. У концепції увага акцентується на впливі природного ландшафту на формування міського ландшафту. Дідьо Будро у статті «Картографія візуальних зв'язків між картографічними точками» (1972) говорить про візуальні взаємозв'язки та пошук семантики місцевості та відображення топографічних досліджень місцевості на архітектурно-проектному рішенні [5]. Таким чином, **геолого-географічний та природний** аспект включаються в уявлення про архітектурний ландшафт міста.

Розмаїття аспектів, що вивчаються, стало помітним урбаністам, і до 1979 р. радянські теоретики А. Бунін і Т. Саваренська вибудували свою версію систематизації інформації, вивчаючи зв'язки між історичними, політичними та ідеологічними подіями та формуванням просторової структури міста [1]. Вони описали **історію розвитку** архітектурно-містобудівних теорій, спираючись на функціональні та морфологічні уявлення про місто. Важливо відзначити обмеженість ідеологічної платформи авторів, яка не дозволяла їм вийти у більш широке розуміння міста як живого організму. Проте пізніше за роки незалежності України історичний аспект формування міського ландшафту було порушено у дослідженнях Л. Качемцевої та О. Гелли на прикладі міст-фортець Слобідської України [6]. О. Михайлишин досліджувала історичні передумови формування ландшафту міст Західної Волині [7]. Деякі інші автори розглядають еволюційні аспекти архітектури міста з різних точок зору.

Ідеї урбаністики знайшли своє продовження у

роботах В. Глазичева. Ним було запропоновано переосмислити традиційне для радянського теоретика уявлення про місто як сукупність будівель та магістралей та розширити дослідницькі рамки за допомогою поняття «цілісне міське середовище». Поняття міського середовища сформульовано ним у книзі «Соціально-екологічна інтерпретація міського середовища», виданої у 1984 р. [8]. Дане поняття перенесло наукову думку від морфологічних та функціональних описів міста до урбаністики, що тісно пов'язує поняття життєдіяльності людини (споживача) та архітектури міста. Він характеризує поняття «міського середовища» таким чином: «Якість міського середовища, на наш погляд, визначається гармонійною врівноваженістю між малюнком соціальних взаємодій та їх предметно-просторовим контекстом». Тобто автор представив формування міського середовища як результат впливу людського життя та соціальних факторів на просторову структуру міста. Дослідження включало **функціональні, сценарні, соціологічні і морфологічні** аспекти і відкрило шлях до системних досліджень міського середовища.

Про феноменологічне сприйняття історичних міст згадує видатний філолог Д. Ліхачов у своїй «Книзі занепокоєнь», вперше виданої у 1989 р., в якій він робить акцент на «**душі**» міста, його **емоційності, поетичності та образі** [9]. Д. Ліхачова цікавить характер відчуттів людини, її здатність прочитувати архітектурний задум, емоційна особливість лінії силуету забудови. Він говорить про місто як про «колективну особистість» і про необхідність вивчення його біографії та долі, як основу **історичного** дослідження. Крім того, він вказує на такі складові образу міста, як характер рядової забудови, рельєфу та шляхів сполучення. Таким чином, Д. Ліхачов поєднує **історико-культурний, феноменологічний та семантичний** аспекти і коротко зачіпає **морфологічні, геолого-географічні та сценарні** якості архітектурного ландшафту міста, тим самим вибудовує багатоаспектну модель дослідження.

Відомий американський урбаніст Д. Спек підійшов до вивчення архітектурного ландшафту з погляду **сценарного та феноменологічного** аспекту. Він викладає свою «теорію пішохідності» у книзі «Місто для пішохода» 2013 року видання, де стверджує, що ходьба має бути корисною, безпечною, комфортною та цікавою, тобто робиться акцент на відчуттях людини [10]. Автор говорить не лише про співмасштабність міського ландшафту людині, а й про пішохідну зручність, доступність інфраструктури та створення певної якості простору, спрямованої на розробку різних сценаріїв прогулянок та повсякденних переміщень людини. Таким чином він співвідносить матеріальне середовище міста з естетичними та

фізіологічними потребами міського мешканця.

Одна з останніх книг з урбаністики написана 2021 року Б. Вілсоном «Метрополіс. Місто як найбільше досягнення цивілізації» [11]. Автор зачіпає теми **соціологічного та феноменологічного** міського ландшафту, які на даний момент є найменш вивченими. Він досліджує міський ландшафт як організм, який виникає як результат людських взаємин та потреб. На думку Б. Вілсона, соціум та його суспільне життя є найважливішими містоутворюючими факторами ландшафту, що розвиває концепцію міського середовища.

В даний час прокидається інтерес до вивчення раніше не дослідженого питання **ідентичності архітектурного ландшафту міста** в процесі його еволюції. Даному напрямку присвячені дослідження Б. Черкеса [12], Н. Кондель-Пермінової, О. Ремізової [13] та ін. Архітектурний ландшафт розглядається як культурна цінність, сформована історичною спадщиною та що володіє певними місцевими індивідуальними художніми якостями. Висвітлення **історико-культурного** аспекту бачиться винятково важливим, оскільки він є одним із ключових факторів, що впливають на архітектурний вигляд міста. Місто формується століттями і саме увага до передумов, подій та ідеологій минулого може пояснювати ту чи іншу містобудівну структуру та її художні особливості. При проектуванні нових будівель в історичному середовищі передбачається «вписування» їх у існуюче середовище, що історично склалося, тому виникає необхідність приділити цьому питанню достатньо уваги.

Таким чином, короткий огляд урбаністичних досліджень показав, що більшість з них розкриває один або кілька аспектів, але жодне з них не дає цілісного та всебічного уявлення про місто та його життя. Здається, що цю роль може зіграти поняття архітектурного ландшафту міста. На наш погляд, системне уявлення про архітектурний ландшафт міста допоможе об'єднати в собі **геолого-географічний, історико-культурний, семантичний, функціональний, сценарний, морфологічний, феноменологічний та соціальний аспекти розвитку міста** (рис. 4).

Висновок

Отже, необхідно підкреслити, що дослідження показало, що відомі на даний момент архітектурні теорії про місто представляють досить самостійні відокремлені точки зору, які часто не взаємопов'язані між собою або розкривають різні, начебто, незалежні аспекти міста. Об'єднання перерахованих вище та представлених у моделі аспектів вивчення міста дозволить уникнути неповноти та фрагментарності його розуміння, дозволить побачити та розвинути всебічне розуміння життя міського організму.

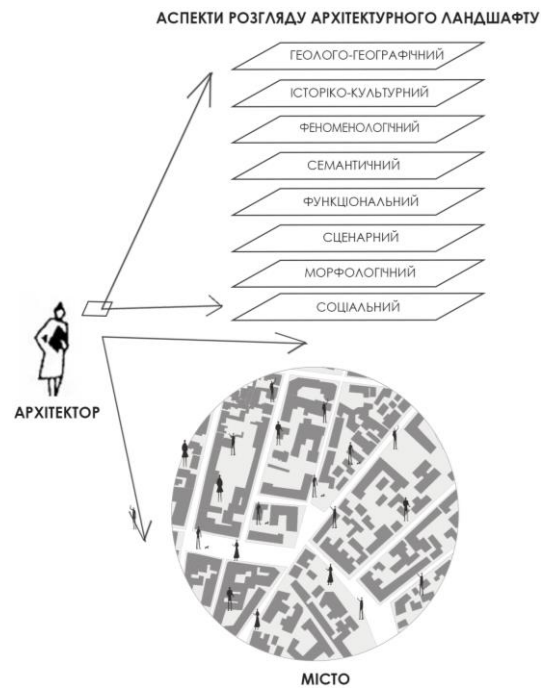

Рис. 4. Теоретична модель архітектурного ландшафту міста

У зв'язку з цим є актуальним і необхідним на сьогоднішній день побудова **теоретичної моделі поняття архітектурного ландшафту міста**, яка дозволить зібрати всі перераховані вище аспекти.

Література

1. Бунін А. В. Історія містобудівного мистецтва. У 2 т. Т. 2. Містобудування XX століття в країнах капіталістичного світу / А. В. Бунін, Т. Ф. Саваренська. – М.: Стройиздат, 1979. – 412 с.
2. Lynch K. The Image of the City / K. Lynch. – Cambridge (USA): The MIT Press, 1960. – 208 p.
3. Jacobs J. The Death and Life of Great American Cities / J. Jacobs. – New York (USA): Vintage, 1992. – 458 p.
4. Le Caen M. Localité et environnement / M. le Caen // L'architecture d'aujourd'hui. – 1972. – Is. 164.
5. Budro D. Cartographie des connexions visuelles entre les points de la carte / D. Budro // L'architecture d'aujourd'hui. – 1972. – Is. 164.
6. Качемцева Л. В. Особливості заселення Слобідської України. Заснування міст / Л. В. Качемцева, О. І. Гелла // Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація: матеріали другої міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 14–15 грудня 2016 р. / Мін-во освіти і науки України; Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін.; [редкол.: П. М. Куліков та ін.]. – Київ; Тернопіль: Економічна думка, 2016. – Бун. II. – Ч. 2. – С. 53–57. – Режим доступу: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e788b7c4-e309-43da-9b40-7dbd8d905d11/content>, вільний (дата звернення: 23.10.2023).
7. Михайлишин О. Л. Архітектура та містобудування Західної Волині 1321–1939 рр.: монографія / О. Л. Михайлишин. – Рівне: Дятлик М., 2013. – 352 с.
8. Глазичев В. Л. Соціально-екологічна інтерпретація міського середовища. – М.: Наука, 1984. – 180 с.
9. Локтіонова О. С. До питання визначення поняття «Архітектурний ландшафт міста» / О. С. Локтіонова //

Інновації в архітектурі та дизайні : зб. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–26 травня 2022 р. / М-во культури та інформаційної політики України ; М-во освіти і науки України ; Національна акад. образ. мист-ва і арх-ри ; [за ред.: О. А. Трошкіної]. – Київ : НАОМА, 2022. – С. 23–24.

10. Speck J. Walkable City: How Downtown Can Save America, One Step at a Time / J. Speck. – New York (USA) : North Point Press, 2013. – 320 p.

11. Wilson B. Metropolis: A History of the City, Humankind's Greatest Invention / B. Wilson. – New York (USA) : Anchor, 2021. – 480 p.

12. Черкес Б. С. Національна ідентичність в архітектурі міста : монографія / Б. С. Черкес. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2008. – 268 с. – Режим доступу: <https://vlp.com.ua/node/357?page=0.1>, вільний (дата звернення: 23.10.2023).

13. Ремізова О. І. Композиційні прийоми радянського авангарду (на прикладі площі ім. Дзержинського в м. Харкові) / О. І. Ремізова // Традиції та новачі у вищій архітектурно-художній освіті. – 2015. – № 1. – С. 101–105. – Режим доступу: <https://ksada.org/pdf/t2015-01-18-remizova.pdf>, вільний (дата звернення: 26.10.2023).

References

1. Bunin, A. V., & Savarenska, T. F. (1979). History of urban planning art: in 2 vols. Vol. 2. Urban planning of the 20th century in the countries of the capitalist world. Stroizdat.
2. Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. The MIT Press.
3. Jacobs, J. (1992). *The Death and Life of Great American Cities*. Vintage.
4. Le Caen, M. (1972). *Localité et environnement. L'architecture d'aujourd'hui*, (164).
5. Budro, D. (1972). Cartographie des connexions visuelles entre les points de la carte. *L'architecture d'aujourd'hui*, (164).
6. Kachemtseva, L. V., & Hella, O. I. (2016). Peculiarities of the settlement of Sloboda Ukraine. The foundation of cities. *Proceedings of the Second International Scientific and Practical Conference 'Regional policy: historical origins,*

legislative regulation, practical implementation': Vol. II, Part 2 (pp. 53–57). Ekonomichna Dumka. Retrieved from <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e788b7c4-e309-43da-9b40-7dbd8d905d11/content> [in Ukrainian]

7. Mykhailyshyn, O. L. (2013). *Architecture and Urban Planning in Western Volhynia, 1321–1939*. Diatlyk M. [in Ukrainian]

8. Glazychiev, V. L. (1984). *Socio-ecological interpretation of the urban environment*. Nauka.

9. Loktionova, O. S. (2022). On the question of defining the concept of 'Architectural Landscape of the City'. *Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference 'Innovations in architecture and design'* (pp. 23–24). National Academy of Fine Arts and Architecture (NAOMA) [in Ukrainian]

10. Speck, J. (2013). *Walkable City: How Downtown Can Save America, One Step at a Time*. North Point Press.

11. Wilson, B. (2021). *Metropolis: A History of the City, Humankind's Greatest Invention*. Anchor.

12. Cherkas, B. S. (2008). *National identity in the architecture of the city*. Lviv Polytechnic Publishing House. Retrieved from <https://vlp.com.ua/node/357?page=0.1> [in Ukrainian]

13. Remizova, O. I. (2015). Compositional methods of Soviet avant-garde (on example of Dzerzhinsky square in Kharkiv). *Traditions and innovations in the higher architectural-artistic education*, (1), 101–105. Retrieved from <https://ksada.org/pdf/t2015-01-18-remizova.pdf>

Рецензент: д-р арх., проф. О.І. Ремізова, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна.

Автор: ЛОКТИОНОВА Олена Сергіївна

аспірант кафедри основ архітектурного проєктування Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

E-mail – olena.loktionova@kname.edu.ua

ID ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3696-7321>

ON THE QUESTION OF DEFINING THE CONCEPT OF 'ARCHITECTURAL LANDSCAPE OF THE CITY'

O. Loktionova

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The article highlights the problem of the absence of a holistic concept that could fully characterise the city. The idea of studying the city as a whole organism is not new. However, urban theories usually reveal one or several aspects, and the rest remain neglected. We used the historical-genetic and systematic methods of research and considered a few city-planning and urbanistic theories in development, showing which aspects of city life they illuminate and which remain undefined. So, we analysed the chronology of stages of the development of urban planning and drew a parallel with the sequence of the emergence of architecture, urban-planning, and urban theories. Theories demonstrating the evolution of theoretical thought from the twentieth century to the present are considered to determine the problems. Therefore, the research begins with the emergence of the concept of 'garden city' by E. Howard, includes the study of the formation of the concepts of districts and neighbourhoods, then the change in the concept of urban planning to urbanism, the invention of the concept of the urban environment by Glazychiev, and ends with modern research on this issue. The analysis of the existing theories showed that all the proposed ones do not have a comprehensive overview and study one or several aspects without taking into account others. We identified seven core aspects of the architectural landscape of the city: geological-geographical, historical-cultural, semantic, functional, scenario, phenomenological, and social. The concept of architectural landscape combines all the listed above aspects of the study of the city. We are considering that the combination of the main aspects will avoid incompleteness and fragmentation of its understanding and will allow us to see and develop a comprehension of the life of the urban organism. Therefore, this article proposes to introduce a new concept of the architectural landscape of the city that, by forming a holistic view, would help to fill in the blank spots in modern urban theory.

Keywords: theory of architecture, urbanism, theory of urban planning, architectural landscape, urban environment.